

„Być tolerancyjnym – czy to jest trudne?” – scenariusz lekcji wychowawczej dla klas I–III gimnazjum

Cele zajęć: kształtowanie u uczniów postawy tolerancji, akceptacji i wyrozumiałości dla odmiennych zachowań innych ludzi.

Pomoce: arkusze, flamastry, magnesy – mini-test „Czy jestem tolerancyjny?” (dla każdego ucznia).

Plan zajęć:

1. Skojarzenia

Wizualne opracowanie pojęcia w grupach, zakończone prezentacją na forum klasy. Wspólne sformułowanie definicji „tolerancja”, „człowiek tolerancyjny”

Młodzież analizuje definicje i wspólnie z nauczycielem ustala związki istniejące między pojęciami.

2. Dyskusja

Nauczyciel stawia klasie pytania:

- Co to znaczy być tolerancyjnym?
- Czy zawsze trzeba być tolerancyjnym?
- Czy istnieją jakieś granice tolerancji?
- Czy polska młodzież jest tolerancyjna?
- Jakich zachowań nie należy tolerować i dlaczego?

Rozmowa nauczyciela z młodzieżą. Uczniowie odpowiadając na pytania, starają się wyłonić cechy zachowań tolerancyjnych, charakterystycznych dla osób będących w ich wieku.

Podają przykłady cech lub zachowań, które często spotykają się z ludzką nietolerancją, a na nią nie zasługują, oraz zachowań, których tolerować nie wolno. Można zapisać wypowiedzi uczniów na arkuszach papieru lub tablicy.

Przy realizacji tego ćwiczenia należy ustalić kryterium wyznaczające granice tolerancji.

Podsumowanie dyskusji.

3. Bajka terapeutyczna

Kłapouszek

Pewnego słonecznego poranka Zajączek Skoczek wyszedł jak co dzień rano do szkoły. Był bardzo podekscytowany, ponieważ wiedział, że tego dnia przybędzie do szkoły nowy kolega. Poprzedniego dnia Pani Sowa na lekcji opowiedziała dzieciom o nowym koledze, który był również zajączkiem. Dlatego Skoczek po drodze do szkoły kupił dla siebie i nowego kolegi soczyste i słodkie marchewki. Niewiele brakowało, a spóźniłby się na pierwszą lekcję, tak bardzo chciał wybrać najpiękniejsze i najsmaczniejsze marchewki. Gdy wreszcie dotarł do szkoły, w klasie były już wszystkie zwierzęta, które z przejęciem dyskutowały o nowym koledze. Zajączek rozejrzał się po klasie i zobaczył siedzącego w ostatniej ławce małego, białego zajączka z oklapniętym uszkiem. Skoczek pomyślał:

- Jak on wygląda? Przecież wszystkie zajęcia są szare i mają sterczące uszy! On mi się nie podoba, jest inny niż wszyscy. Nie potrzebuję takiego kolegi! A marchewki, które kupiłem, lepiej zjem sam albo ze starymi kolegami. Kłapouszek nic nie mówił, siedział skulony, przestraszony i smutny w swojej ławce. Żadne zwierzątko nawet nie spojrzało w jego stronę, pomimo tego, że wszyscy o nim mówili. Nowy czuł się okropnie samotny i myślał tylko o opuszczeniu szkoły i tych niemiłych kolegów. Wkrótce rozpoczęła się lekcja matematyki i Pani Sowa zorganizowała konkurs, polegający na liczeniu w pamięci. Zwierzątka bardzo się przestraszyły, bo do tej pory liczyły tylko za pomocą liczydła. Jednak wszystkie bardzo się starały, tym bardziej że zwycięzca miał otrzymać tytuł Leśnego Matematycznego Omnibusa. Wszystkie zwierzęta chciały zdobyć ten tytuł, ale nikt się nie spodziewał, że najlepszym matematykiem w klasie zostanie niepozorny, niezauważany przez nikogo Kłapouchy. Zwierzęta zawstydyły się swoim postępowaniem, ponieważ zrozumiały, że nie jest ważne, jak się wygląda, tylko jakim się jest.

Omówienie bajki, wnioski.

4. Mini-test:

Uczniowie, oceniając własne zachowania wobec różnych osób, odpowiadają na pytania zawarte w teście. Wyniki zachowują dla siebie, dlatego mogą odpowiadać szczerze na postawione pytania. Pytania mogą być postawione ustnie lub pisemnie.

Czy ja jestem tolerancyjny?

1. Czy zdarza Ci się wypowiadać pod czyimś adresem uwagi krytyczne, typu: „ten kujon” (o kimś, kto się dużo uczy), „wieśniaka”, „wieśniak” (o kimś, kto nie nadąża za modą), „głęb”, „matoń” (o kimś, kto ma problemy z nauką), „schizol” (o kimś, kto zachowuje się inaczej niż ty)?

TAK – 2 pkt. CZASAMI – 1 pkt. NIE – 0 pkt.

2. Czy przeszkadza ci towarzystwo ww. osób np. w czasie imprezy, wycieczki, wyjazdu, koleżeńskiego spotkania?

TAK – 2 pkt. CZASAMI – 1 pkt. NIE – 0 pkt.

3. Czy często słuchasz głośno muzyki, nie licząc się z odczuciami pozostałych domowników lub sąsiadów?

TAK – 2 pkt. CZASAMI – 1 pkt. NIE – 0 pkt.

4. Czy zgadzasz się z twierdzeniem „asfalt powinien leżeć na swoim miejscu” (tzn. że nie powinno się tolerować cudzoziemców w naszym kraju)?

TAK – 2 pkt. CZASAMI – 1 pkt. NIE – 0 pkt.

5. Czy denerwują cię osoby, które w towarzystwie mają odmienne zdanie od twojego?

TAK – 2 pkt. CZASAMI – 1 pkt. NIE – 0 pkt.

6. Czy uważasz, że kobiety są głupsze od mężczyzn?

TAK – 2 pkt. CZASAMI – 1 pkt. NIE – 0 pkt.

7. Czy uważasz, że chorzy na AIDS nie powinni mieć kontaktu z resztą społeczeństwa?

TAK – 2 pkt. CZASAMI – 1 pkt. NIE – 0 pkt.

8. Czy uważasz, że ateści są moralnie gorsi niż chrześcijanie?

TAK – 2 pkt. CZASAMI – 1 pkt. NIE – 0 pkt.

9. Czy wkurza cię staroświeckość rodziców?

TAK – 2 pkt. CZASAMI – 1 pkt. NIE – 0 pkt.

10. Czy uważasz, że ludzie ze wsi są głupszy niż z miasta (lub odwrotnie)?

TAK – 2 pkt. CZASAMI – 1 pkt. NIE – 0 pkt.

Podsumowanie

0–6 pkt. Jesteś osobą tolerancyjną, szanujesz odmienność innych i ich prawo do własnego zdania. Sam/a nie ulegasz nadmiernie innym, nie starasz się przypodobać, wygłaszając popularne poglądy. Czasem zmieniasz zdanie, ale nie z chęci przypodobania się, lecz w wyniku własnych przemyśleń. Zaslugujesz na szacunek i podziw. Czasem nie jest ci łatwo, ale nie zrażaj się tym. 7–13 pkt. Jesteś podatny/a na wpływy otoczenia, często nie masz własnego zdania, jesteś niezdecydowany/a i zdajesz się na opinie innych. W niektórych kwestiach bywasz tolerancyjny/a), ale rzadko jest to efekt twoich własnych przemyśleń, bardziej presji środowiska. Jesteś osobą dość lubianą, ale nie z powodu niezależności lub posiadanego autorytetu, lecz z powodu podporządkowania grupie. Często się boisz, że nie masz racji. Warto, abyś się starał/a bardziej kierować własnym zdaniem, nawet wbrew obiegowym opiniom. Zyskasz wtedy szacunek we własnych oczach, jak też u innych osób.

14–20 pkt. Jesteś osobą zdecydowanie nietolerancyjną, skłoną do uprzedzeń, nie słuchasz zdania innych. Każdy, kto myśli inaczej niż ty, denerwuje cię, jest twoim wrogiem. Z tego powodu często miewasz konflikty z innymi. Warto, abyś zaczął rozmawiać z ludźmi mającymi inne niż ty poglądy, naucz się dyskutować, nie traktuj ich jak wrogów.

5. Podsumowanie

Każdy uczeń kończy zdanie: „Na dzisiejszej lekcji dowiedziałem się, że...”